

รายงานผลนวัตกรรม/วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ด้านการเพิ่มโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา การขับเคลื่อนความเสมอภาคทางการศึกษา โดยใช้ SEED Model

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

รายงานผลนวัตกรรม/วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ด้านการเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อถ่ายทอดแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ตลอดจนการสร้างโอกาสให้แก่ผู้เรียนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม อันเป็นการขับเคลื่อนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเท่าเทียม นวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่นำเสนอในรายงานฉบับนี้ได้ผ่านการดำเนินงานจริง โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน ในการเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา พัฒนาทักษะชีวิตและวิชาการของผู้เรียน

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นแนวทางและแรงบันดาลใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ ได้เรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตน เพื่อร่วมกันพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ขอขอบคุณทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานและสนับสนุนการจัดทำรายงานฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

สารบัญ

ประเด็นที่เกี่ยวข้อง	1
นโยบาย	1
ตัวชี้วัด	1
ชื่อเรื่อง	1
ความเป็นมา	1
วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม	2
กระบวนการดำเนินการ	4
แนวทางการร่วมมือระหว่าง สพป. กับ โรงเรียน	7
ผลสำเร็จ/ผลลัพธ์/หลักฐานความสำเร็จ	8
การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์/หน่วยงานที่มาศึกษาดูงาน/รางวัล	9
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	11
การขยายผลและความยั่งยืน	11
ข้อเสนอแนะ	12
อ้างอิง	12

บทนำ

ความเป็นมา

ในทศวรรษที่ผ่านมา การลดความเหลื่อมล้ำและการสร้างโอกาสทางการศึกษา ถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของรัฐบาลไทยในการขับเคลื่อนสังคมไปสู่ความเสมอภาคและความยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566; กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2564) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไม่เพียงแต่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์และเศรษฐกิจ หากยังเชื่อมโยงกับปัญหาสังคม การลดช่องว่างดังกล่าวจึงเป็นประเด็นเร่งด่วน

ในนโยบายระดับชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) รับผิดชอบการวางแผนและดำเนินมาตรการ เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง โดยมุ่งเป้าไปที่กลุ่มเปราะบาง อาทิ เด็กยากจน ผู้ด้อยโอกาส เด็กพิการ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2565) หนึ่งในโครงการสำคัญคือการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ช่วยลดภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัวและสร้างแรงจูงใจในการเข้าเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ขณะเดียวกัน สพฐ. ได้พัฒนาและใช้ระบบคัดกรองนักเรียนยากจนอย่างเป็นระบบ โดยครอบคลุมเกณฑ์ทั้งด้านรายได้ สถานะครัวเรือน และความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อให้ความช่วยเหลือกระจายสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างตรงจุด (สุพัตรา และคณะ, 2566) การดำเนินงานเหล่านี้ได้รับการบูรณาการเข้ากับกลยุทธ์ระดับชาติ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เป้าหมายของ SDGs ข้อ 4 ที่เน้น “การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมสำหรับทุกคน” (United Nations, 2015; สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีเขตรับผิดชอบในการกำกับดูแลสถานศึกษาได้แก่ อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านฝาง และอำเภอพระยืน ด้วยบริบทความหลากหลายด้านเศรษฐกิจ สังคม และภูมิศาสตร์ แม้พื้นที่เมืองจะเจริญมากกว่า แต่โรงเรียนในพื้นที่ชนบทและขอบเมืองยังคงประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำ ช่องว่างระหว่างกลุ่มนักเรียนมีมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนยากจน เด็กด้อยโอกาสมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ผลจากการคัดกรองจำนวนนักเรียนทุนเสมอภาคหรือนักเรียนยากจนพิเศษย้อนหลัง ซึ่งถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา สภาพปัจจุบันปัญหา ในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประเด็นความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เกิดปัญหาในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 90 โรงเรียน (สพป.ขอนแก่น เขต 1, 2567) โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทหรือพื้นที่ชายขอบ ถึงแม้จะมุ่งมั่นจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ แต่ยังมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร บุคลากร งบประมาณ และสภาพภูมิศาสตร์ ส่งผลให้เด็กยากจน เด็กด้อยโอกาส เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ รวมถึงเด็กที่มีปัญหาในการเข้าถึงการศึกษา หลุดออกจากระบบการศึกษาในอัตราที่สูงจากข้อมูลย้อนหลังหลายปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565; กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2565) สาเหตุของปัญหาเหล่านี้เกิดจากหลายปัจจัยในการนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จึงได้นำนวัตกรรม/วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศพัฒนาการศึกษาเพื่อป้องกันและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันอุดมศึกษาอย่างมหาวิทยาลัยขอนแก่น พัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (เด็กพิการ) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว

บทนำ

การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก และการป้องกันเด็กหลุดจากระบบการศึกษา โดยใช้หลักการบริหารตามรูปแบบการเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนในการเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา พัฒนาทักษะชีวิตและวิชาการของผู้เรียน (สพป.ขอนแก่น เขต 1, 2566)

วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม

- 1) เพื่อให้เด็กทุกกลุ่มได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสมและทั่วถึง
- 2) เพื่อส่งเสริมการดูแล สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนรายบุคคล
- 3) เพื่อบูรณาการภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการศึกษาทุกกลุ่มเปราะบาง

เชิงปริมาณ

ประกอบด้วย นักเรียนทั่วไป เด็กตกหล่น เด็กออกกลางคัน เด็กกลุ่มเสี่ยง เด็กไร้สัญชาติ เด็กด้อยโอกาส เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และเด็กพิการ ในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 รวมทั้งสิ้น 23,934 คน ได้แก่

1. นักเรียนทั่วไป	จำนวน 4,453 คน
2. เด็กตกหล่น	จำนวน 780 คน
3. เด็กออกกลางคัน	จำนวน 224 คน
4. เด็กกลุ่มเสี่ยง (ด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านพฤติกรรม)	จำนวน 4,393 คน
5. เด็กไร้สัญชาติ	จำนวน 54 คน
6. เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และเด็กพิการ	จำนวน 1,933 คน
7. เด็กด้อยโอกาส	จำนวน 12,097 คน

บทนำ

เป้าหมาย

เชิงคุณภาพ

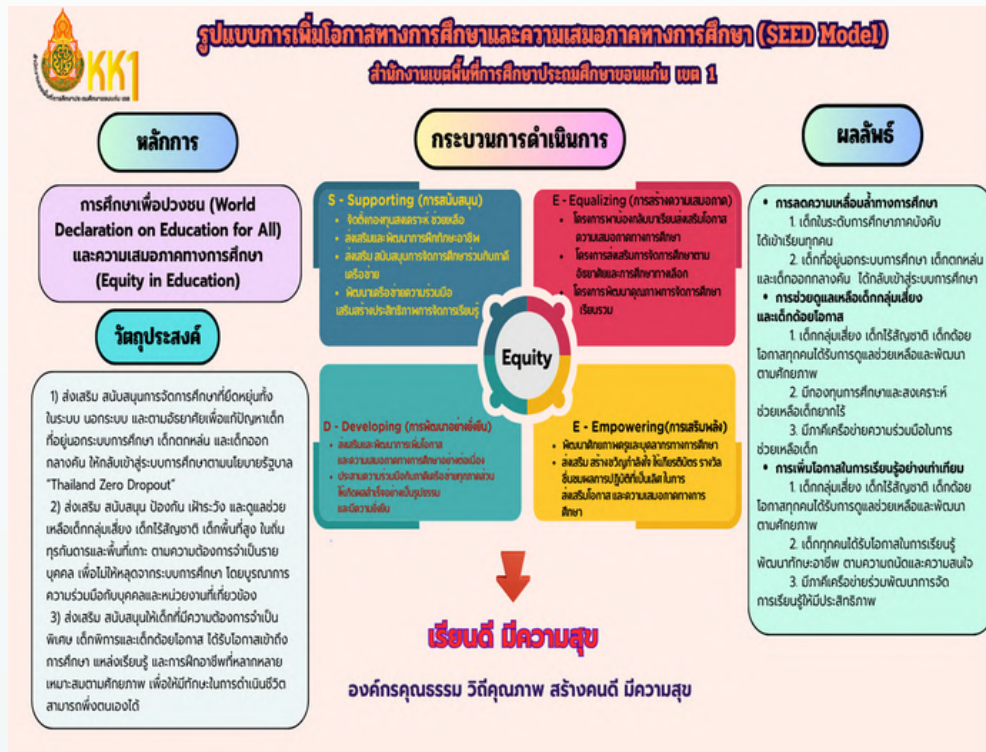
- 1) เด็กตกหล่น เด็กออกกลางคัน เด็กกลุ่มเสี่ยง เด็กไร้สัญชาติ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เด็กพิการ และเด็กด้อยโอกาส ในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้รับการศึกษา
- 2) เด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคัน กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาตามนโยบายรัฐบาล “Thailand Zero Dropout”
- 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
- 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีเครือข่ายความร่วมมือในการเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา
- 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีนวัตกรรมการบริหาร/วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ในการเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

วิธีการ / กระบวนการ / รูปแบบ

การศึกษาเพื่อปวงชน (World Declaration on Education for All) เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างเท่าเทียมและมีความเสมอภาคทางการศึกษา (Equity in Education)

การดำเนินการใช้กระบวนการบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์ (SEED) แห่งความเสมอภาคทางการศึกษา ได้แก่

- S - Supporting** (การสนับสนุน)
- E - Equalizing** (การสร้างเสมอภาค)
- E - Empowering** (การเสริมพลัง)
- D - Developing** (การพัฒนาอย่างยั่งยืน)

S=Supporting (การสนับสนุน)

1) จัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน

ดำเนินการช่วยเหลือข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษาและเด็กนักเรียนที่ประสบภัยพิบัติ บรรเทาความเดือดร้อน เช่น ภัยน้ำท่วม ไฟไหม้อาคารบ้านเรือน และสนับสนุนทุนการศึกษา สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กยากไร้ ให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพ

2) ส่งเสริมและพัฒนาการฝึกทักษะอาชีพให้กับเด็กนักเรียน

ดำเนินการโครงการแนะแนวโลกอาชีพเพื่อการศึกษาต่อและฝึกงานทำ และร่วมมือกับศูนย์เรียนรู้ พัฒนาสตรีและครอบครัวรัตนโกสินทร์ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ฝึกทักษะอาชีพให้กับนักเรียน ตามศักยภาพ ความถนัด ความสนใจ ให้มีรายได้เสริม ลดพฤติกรรมเสี่ยงและอัตราการออกกลางคัน

3) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่าย

แสวงหาและประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายหรือหน่วยงานต่าง ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นภาคีเครือข่ายช่วยเหลือเด็กนักเรียน ให้ได้รับการศึกษา การดูแลช่วยเหลือตามแต่ละกรณีและพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจ โดยองค์กรความร่วมมือ ได้แก่ (1) สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดขอนแก่น (2) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น (3) สาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น (4) ผู้นำชุมชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น (5) หน่วยงานตำรวจในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น (7) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 ขอนแก่น (โรงเรียนพักนอนประจำ) (8) ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวรัตนโกสินทร์ จังหวัดขอนแก่น (แหล่งเรียนรู้และฝึกทักษะอาชีพ) (9) ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น (10) องค์กรภาคเอกชนที่ส่งเสริมสนับสนุนมอบทุนการศึกษาและเครื่องแต่งกายนักเรียน (11) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

4) โครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข (นักเรียนทุนเสมอภาค)

(1) ศึกษาคู่มือโครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข (นักเรียนทุนเสมอภาค) ในแต่ละปีการศึกษา ซึ่งอาจจะแตกต่างกัน เพราะปรับเปลี่ยนตามข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องหรือตามความเหมาะสมตามบริบทของประเทศไทยในแต่ละปีการศึกษา

(2) ประชุมชี้แจงการดำเนินงานตามโครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข (นักเรียนทุนเสมอภาค) ในแต่ละปีการศึกษา โดยแจ้งสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดเข้าร่วมประชุมชี้แจงการดำเนินงานโครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข (นักเรียนทุนเสมอภาค) ตามที่กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษากำหนด

(3) แจ้งปฏิทินการดำเนินงานโครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข (นักเรียนทุนเสมอภาค) ในแต่ละภาคเรียนให้สถานศึกษาในสังกัดทราบเพื่อดำเนินการให้ทันตามกำหนด

(4) แจ้งคู่มือการดำเนินงานโครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข (นักเรียนทุนเสมอภาค) ของแต่ละปีการศึกษาให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งในแต่ละปีการศึกษาจะมีคู่มือฯ 1 เล่ม ในทุก ๆ ปีการศึกษา

(5) สนับสนุน กำกับ ติดตามและให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาในสังกัดให้สถานศึกษาดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโครงการจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข (นักเรียนทุนเสมอภาค) ตามปฏิทินที่กำหนดในแต่ละภาคเรียน ผ่านช่องทางไลน์กลุ่มเฉพาะโครงการนี้

E=Equalizing (การสร้างเสมอภาค)

1) โครงการพาน้องกลับมาเรียนส่งเสริมโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษาดำเนินการ ดังนี้

- (1) แต่งตั้งคณะดำเนินงานโครงการส่งเสริมโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา
- (2) สำรวจและจัดทำระบบข้อมูลเด็กตกหล่น เด็กกลุ่มเสี่ยง และเด็กแต่ละปีให้ครอบคลุมและชัดเจน
- (3) ประชุมคณะดำเนินงานฯ แก้ไขปัญหาเด็กตกหล่น เด็กกลุ่มเสี่ยง และเด็กออกกลางคัน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา หาสาเหตุ และวิธีการแก้ไข
- (4) ชี้แจงและแนะนำแนวทางปฏิบัติ/วิธีแก้ไขปัญหามาให้สถานศึกษาในสังกัดรับทราบและถือปฏิบัติและให้สถานศึกษาทุกแห่ง จัดทำแผนป้องกันและเฝ้าระวังไม่ให้มีเด็กออกกลางคัน จัดระบบดูแลการเข้า-ออกสถานศึกษาของนักเรียน จัดให้มีสายด่วนติดต่อกับผู้ปกครองทันที

เนื้อหา

(5) สถานศึกษาทุกแห่ง จัดกิจกรรมพาน้องกลับมาเรียน นำการเรียนไปให้น้อง และการเยี่ยมบ้านนักเรียน 100 %

(6) นิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ โดยลงพื้นที่ติดตามเด็กตกหล่น เด็กกลุ่มเสี่ยงและเด็กออกกลางคันตามแนวทางที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างเสมอภาค ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัด ความสนใจ และมีความสุขในการเรียนรู้

2) โครงการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยและการศึกษาทางเลือก

1) เด็กกลุ่มเสี่ยง เด็กไร้สัญชาติ เด็กด้อยโอกาสทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาตามศักยภาพ โดยการบูรณาการความร่วมมือภาคีเครือข่ายการช่วยเหลือจากทุกภาคส่วน โดยเด็กด้อยโอกาสที่ยากจนได้รับเงินอุดหนุนเพื่อเพิ่มโอกาสการคงอยู่ในระบบการศึกษา และเด็กกลุ่มเสี่ยงได้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาโดยความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายในพื้นที่

2) มีกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือเด็กที่ประสบความยากลำบากหรือด้อยโอกาส โดยกองทุนดังกล่าวครอบคลุมถึงการช่วยเหลือข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษาและเด็กนักเรียนที่ประสบภัยพิบัติ บรรเทาความเดือดร้อน และสนับสนุนทุนการศึกษาและเพิ่มโอกาสการคงอยู่ระบบการศึกษา

3) มีภาคีเครือข่ายความร่วมมือในการช่วยเหลือเด็ก ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการศึกษา การดูแลช่วยเหลือและพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจ

3) โครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม ดำเนินการดังนี้

(1) ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา ข้อมูลเด็กเรียนรวม 3 ปี ย้อนหลัง จากระบบ SET และจัดทำแบบสอบถามผู้บริหารระดับเขตพื้นที่ ระดับโรงเรียน และครูผู้สอนนักเรียนเรียนรวม

(2) นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ วางแผนเพื่อพัฒนา และเขียนโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

(3) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยใช้ “CAT PLC” โมเดล

(4) ประชุมผู้บริหารทุกโรงเรียนในสังกัด แจ้งเพื่อทราบแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

(5) สถานศึกษาในสังกัด นำแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไปใช้

(6) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 แต่งตั้งคณะกรรมการ นิเทศ กำกับ ติดตาม (Coach) ตลอดปีการศึกษา 2568 โดยมีการประสานเครือข่ายการมีส่วนร่วม ใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

เนื้อหา

(7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โดยใช้เครือข่ายเป็นฐาน (1 โรงเรียน/กลุ่มเครือข่ายฯ) และสรุปรายงานการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ในช่องทางที่หลากหลาย

E=Empowering (การเสริมพลัง)

ดำเนินการส่งเสริม สร้างขวัญกำลังใจ พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการช่วยเหลือดูแลเด็กนักเรียนทุกคนให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างเสมอภาค ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ โดยการจัดอบรมพัฒนา การนิเทศ กำกับติดตาม และการให้เกียรติบัตร รางวัลชื่นชมผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

D=Developing (การพัฒนาอย่างยั่งยืน)

ดำเนินการส่งเสริม พัฒนาการเพิ่มโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการประชุมสะท้อนผลเพื่อปรับปรุง พัฒนางาน ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน

แนวทางความร่วมมือ สพท. & โรงเรียน

- 1) มีการวางแผนร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกันระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา กับโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา
- 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนที่มีความเหลื่อมล้ำสูง ในการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียน
- 3) ส่งเสริมการอบรมครูในโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลหรือมีความขาดแคลน สร้างเครือข่ายครูในพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และแนวปฏิบัติที่ดี ส่งครูพี่เลี้ยงหรือวิทยากรต้นแบบจากโรงเรียนที่มีศักยภาพสูงไปช่วยโรงเรียนที่ยังต้องการพัฒนา
- 4) การใช้เทคโนโลยีลดความเหลื่อมล้ำ ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ผ่านระบบกลางของเขตพื้นที่การศึกษา จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ดิจิทัลหรือศูนย์เรียนรู้ชุมชนสำหรับนักเรียนที่ไม่มีอินเทอร์เน็ตที่บ้าน
- 5) การส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชน เขตพื้นที่การศึกษาร่วมกับโรงเรียน สร้างเครือข่ายกับท้องถิ่นและผู้ปกครองในการช่วยเหลือเด็กขาดโอกาส จัดตั้งคณะกรรมการความเสมอภาคทางการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อกำกับติดตาม
- 6) มีระบบติดตามและประเมินผลร่วมกัน ใช้ระบบสารสนเทศในการติดตามนักเรียนตกหล่นหรือเสี่ยงหลุดจากระบบ เขตพื้นที่การศึกษาช่วยกำกับ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

ผลสำเร็จ / ผลลัพธ์ / หลักฐานความสำเร็จ

จากการดำเนินงานเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ประสพผลสำเร็จดังนี้

1. ด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

1) เด็กในระดับการศึกษาภาคบังคับ ในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษา มีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 เข้าถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และได้รับสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีอย่างเท่าเทียม

2) เด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษา เด็กตกหล่น และเด็กออกกลางคัน ได้กลับเข้าสู่ระบบ การศึกษา ตามความต้องการ ความถนัด ความสนใจและตามศักยภาพของผู้เรียน

2. ด้านการดูแลช่วยเหลือเด็กกลุ่มเสี่ยงและเด็กด้อยโอกาส

1) เด็กกลุ่มเสี่ยง เด็กไร้สัญชาติ เด็กด้อยโอกาสทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนา ตามศักยภาพ โดยการบูรณาการความร่วมมือภาคีเครือข่ายการช่วยเหลือจากทุกภาคส่วน

2) มีกองทุนการศึกษาและสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กยากไร้ โดยกองทุนดังกล่าวครอบคลุม ถึงการช่วยเหลือข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษาและเด็กนักเรียนที่ประสบภัยพิบัติ บรรเทาความเดือดร้อน และสนับสนุนทุนการศึกษา สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กยากไร้ ให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพ

3) มีภาคีเครือข่ายความร่วมมือในการช่วยเหลือเด็ก ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เด็กนักเรียน ได้รับการศึกษา การดูแลช่วยเหลือและพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจ

การเผยแพร่ / ประชาสัมพันธ์ / หน่วยงานที่ภาคิกษาดูงาน / รางวัล

การเผยแพร่//ประชาสัมพันธ์//หน่วยงานที่มาศึกษาดูงาน /รางวัล

จดหมายข่าวประชาสัมพันธ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑
กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

การประชุมการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนนโยบายการแก้ปัญหาเด็กที่ออกจากระบบการศึกษา และเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา (OBEC Zero Dropout)

วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๐๐ น. ดร.อารักษ์ แสนิกุล ผอ.สพป.ขอนแก่น เขต ๑ มอบให้ รม.สพ.ขอนแก่น เขต ๑ เป็นประธานการประชุมผ่านระบบออนไลน์ (Zoom Meeting) โดยมีนายวิชาญ ชื่นเมือง การแก้ปัญหาเด็กที่ออกจากระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา (OBEC Zero Dropout) เพื่อดำเนินงาน สอดรับนโยบายตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เรื่อง มาตรการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนออกจากระบบการศึกษาให้กลายเป็นศูนย์ (Thailand Zero Dropout) และตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้มอบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ ดำเนินการตามมติและรัฐมนตรีสั่งการ โดยได้ประชุม ศักดิ์ชัยวรรณ ไร่ทอง และคุณหญิงไฉ่นิชา ไร่ทอง ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา พร้อมด้วยนางสาวกัญญาพร นามะรัตน์ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สรรพากร หรือเจ้าหน้าที่กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุมและแจ้งแนวทางการดำเนินงาน ณ ห้องประชุมศูนย์ สพป.ขอนแก่น เขต ๑

จดหมายข่าวประชาสัมพันธ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑
กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

การประชุมการนำเสนอข้อมูลรายบุคคลของนักเรียนจากระบบการศึกษา และเด็กตกหล่นเพื่อติดตามค้นหาและนำกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๐๐ น. ดร.อารักษ์ แสนิกุล ผอ.สพป.ขอนแก่น เขต ๑ มอบหมายนางสาววรรณ ไร่ทอง รอง ผอ.สพป.ขอนแก่น เขต ๑ เป็นประธานการประชุมข้อมูลรายบุคคลของนักเรียนจากระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นเพื่อติดตามค้นหาและนำกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาพร้อมด้วยนางจตุพรรัตน์ วงษ์ทรัพย์ ผอ.กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาและเจ้าหน้าที่กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา โดยการประชุมผ่านระบบ zoom จาก สพฐ. ณ ห้องประชุมศูนย์ อาคาร ๒ ชั้น ๒ สพป.ขอนแก่น เขต ๑

จดหมายข่าวประชาสัมพันธ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2567 | กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

ลงพื้นที่ ตามโครงการส่งเสริมโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา

นางบุญยืน ไช้สงเคราะห์ รอง ผอ.สพป.ขอนแก่น เขต 1

วันที่ 13 กันยายน 2567 ดร.อารักษ์ แสนิกุล ผอ.สพป.ขอนแก่น เขต 1 มอบหมายให้กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา นำโดยนางจตุพรรัตน์ วงษ์ทรัพย์ ผอ.กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา พร้อมด้วยบุคลากรกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาและครูสุภาภรณ์ ประเสริฐรัตน์ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ลงพื้นที่บ้านนักเรียนเพื่อตรวจเยี่ยมและให้กำลังใจกับ ผอ.โรงเรียนและครูโรงเรียนบ้านสวนมอนโคกปูนวังหิน ณ บ้านพักของนักเรียน ณ บ้านวังหิน ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตามโครงการส่งเสริมโอกาส

จดหมายข่าวประชาสัมพันธ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2567 | กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

ลงพื้นที่ ติดตาม ระบุดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนหนองไผ่ผ่องแผ้ว

นางบุญยืน ไช้สงเคราะห์ รอง ผอ.สพป.ขอนแก่น เขต 1

วันที่ 9 กันยายน 2567 เวลา 14.30 น. ดร.อารักษ์ แสนิกุล ผอ.สพป.ขอนแก่น เขต 1 มอบหมายนายอัยยกา ทิพย์กรรณ์ นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ และนางสาวณัฐนันท์ หนึ่งแก้ว นักวิชาการศึกษา ลงพื้นที่เพื่อติดตามระบุดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนร่วมทีมที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่นบ้านพักเด็กจังหวัดขอนแก่น (พน.) ให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยาและการเลี้ยงดูของครอบครัว ณ โรงเรียนหนองไผ่ผ่องแผ้ว

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- 1) การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และภาคีเครือข่าย
- 2) การพัฒนารูปแบบการเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับบริบทขององค์กร
- 3) การพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
- 4) การให้ความรู้และทักษะแก่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล นำข้อมูลมาพัฒนา ปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
- 6) สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้และเปิดกว้างในการรับแนวปฏิบัติใหม่ ๆ อยู่เสมอ

การขยายผล และ ความยั่งยืน

- 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีผลลัพธ์ที่ชัดเจนในการเพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
- 2) พัฒนาโรงเรียนต้นแบบ/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีศักยภาพ
- 3) จัดระบบให้โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านการเพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มาเป็นพี่เลี้ยงให้โรงเรียนอื่น
- 4) สร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้ ห้องเรียนออนไลน์ สื่อดิจิทัลในการขยายผล
- 5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชน
- 6) บรรจุนโยบายการเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ในแผนพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 กำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน
- 7) ปรับปรุงระเบียบกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเพิ่มเงื่อนไขในการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสให้มากขึ้น
- 8) จัดทำบันทึกความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายอย่างเป็นทางการเพื่อความชัดเจนในกรอบการทำงานร่วมกัน
- 9) สร้างระบบติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงรูปแบบอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ผลักดันเชิงนโยบายให้เกิดการใช้รูปแบบการเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อย่างเป็นระบบ
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
3. ใช้รูปแบบให้เหมาะสมกับบริบทของเขตพื้นที่การศึกษา
4. ใช้เทคโนโลยีเพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้และสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา
5. จัดระบบติดตามและประเมินผลรูปแบบอย่างต่อเนื่อง
6. สะท้อนผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **แผนการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับปรับปรุง)**. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2564). **รายงานประจำปี 2564**. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.
- _____. (2565). **รายงานฉบับสมบูรณ์และฐานข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย**. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). **รายงานประจำปี 2565**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). **รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปี 2566**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **รายงานเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย ปี 2561**. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุพัตรา และคณะ. (2566). การศึกษาสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในระดับสถานศึกษา. **วารสารวิจัยทางการศึกษา**, 29(2), 75–94.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ